

Oslo 18. mars 2021

Til Kulturdepartementet

Innspill til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet i norsk rett

Vi viser til dokument med spørsmål fra KD med svarfrist 26.3.21.

Digitalmarkedsdirektivet er omfattende, og vi konstaterer at spørsmålene i hovedsak er ganske spesifikke og bare dekker utvalgte deler av de enkelte artiklene. Spørsmålene er likevel mange, og vi har fokusert på de spørsmål som direkte eller indirekte angår bibliotekenes virksomhet.

Tekst- og datautvinning.

1. Bør bestemmelsene som skal gjennomføre unntakene i artikkel 3 og 4 også gjelde for fotografiske bilder som har vern etter åndsverkloven § 23, selv om det ikke følger av direktivet?

Svar:

Formålet med unntaket for tekst- og datautvinning (TDM) fra EUs side er å legge til rette for at denne teknologien kan benyttes for å skaffe ny kunnskap.

Fra fortalens punkt 8: «Hensikten med direktivets unntak for tekst- og datautvinning er vissheten om at denne teknologien gjør det mulig å behandle store mengder informasjon med sikte på å skaffe ny kunnskap og å oppdage nye utviklingstrekk. Teknologien kan særlig være til nytte for forskningsmiljøet og dermed støtte nyskaping.»

Videre fra fortalens punkt 37: «... viktig at lisensieringsordningene og unntakene eller begrensningene som er fastsatt i dette direktiv, er tilgjengelige og kan brukes i praksis for forskjellige typer av verker og andre beskyttede arbeider, herunder fotografier, programvare, fonogrammer, audiovisuelle verker og unike kunstverk...».

Det framgår også tydelig av ordlyden i artikkel 3 at den dekker bredt mht. materialtyper: «... utføre tekst- og datautvinning fra verker eller andre beskyttede arbeider som de har lovlig tilgang til.» Det kan derfor ikke være tvil om at direktivet også gir unntak for tekst- og datautvinning fra fotografier og fotografiske bilder.

Også i forarbeider for norsk lovgiving er det pekt på det potensialet som ligger i å kunne viderebruke offentlig kulturinnhold:

St.meld. nr. 17 (2006 – 2007) «Eit informasjonssamfunn for alle» (IKT-meldingen) fremhever betydningen av å gi tilgang til kunnskapskildene: «Å gjere det kollektive samfunnsminnet tilgjengeleg i inn- og utland via Internett handlar om å demokratisere og desentralisere kunnskapskjeldene.»

I St.meld. nr. 15 (2007 – 2008) «Tingenes tale» heter det at: «Det vil være et hovedmål ved digitaliseringsatsingen å gjøre kultur- og kunnskapskildene lettere tilgjengelig for brukerne. Digital IKT bidrar til å oppheve skillet mellom sektorer og institusjoner, noe som vil styrke brukernes tilgang til kildene. Slik sett vil digital tilgjengeliggjøring innebære en demokratisering av kultur- og kunnskapsarven.» Og: «Det er også potensial for utvikling av nye, verdiøkende tjenester basert på bedre tilgang til offentlig kulturinnhold, gitt at informasjonen er tilgjengelig og mulig å viderebruke.»

I dag er tekst- og datautvinning fra tekst utviklet langt, men det er et økende fokus på bilder og den informasjon som kan trekkes ut av dem. Dette er nyttig informasjon for alle samfunnsområder, f.eks. medisin, landbruk, ressursforvaltning og kultur. I ABM-skrift #34 «Ut av mørkerommet. Forvaltning av kulturhistorisk fotografi i Norge» (ABM-utvikling 2007), gis det forsiktig anslag om at det finnes mer enn 60 millioner verneverdige fotografier i Norge.

Det er utvilsomt at også fotografier og fotografiske bilder er viktige informasjonsbærere og dermed kilder som kan bidra til å skaffe ny kunnskap og å oppdage nye utviklingstrekk. For Norsk Bibliotekforening er det viktig at lovverket er utforma slik at også disse kunnskapskildene tydelig omfattes av unntaket for tekst- og datautvinning. De punkter i fortalen vi har referert til peker klart i samme retning, sjøl om fotografiske bilder ikke har vern etter EUs direktiver.

2. Skal bestemmelsene tolkes slik at eksemplarframstilling og uttrekk til tekst- og datautvinningsformål kan gjøres av alt materiale som er åpent tilgjengelig på Internett?

Svar:

Det framgår for de tilgangsberettigede etter art. 3 av fortalens punkt 14 at: *«Unntaket for tekst- og datautvinning bør få anvendelse på forskningsorganisasjoner og kulturarvinstitusjoner, herunder personer som er knyttet til disse, med hensyn til innhold som de har lovlig tilgang til. (...). Lovlig tilgang bør også omfatte tilgang til innhold som er fritt tilgjengelig på internett.»*

Eksemplarframstilling er et nødvendig ledd i prosessen med tekst- og datautvinning. At direktivet skal sikre at dette kan gjøres lovlig også for de tilgangsberettigede som ikke faller inn under bestemmelsen i art. 3 er det tatt høyde for i fortalens punkt 18: *«For å gi økt rettssikkerhet i slike tilfeller og oppmuntre til nyskaping også i privat sektor, bør dette direktiv på visse vilkår fastsette et unntak eller en begrensning for eksemplarframstillinger og uttrekk av verker eller andre beskyttede arbeider med hensyn til tekst- og datautvinning, og tillate at kopier oppbevares så lenge som nødvendig for disse tekst- og datautvinningsformålene.»*

Videre fremheves det i samme punkt: *«Dette unntaket eller denne begrensningen bør bare få anvendelse dersom den tilgangsberettigede har lovlig tilgang til verket eller det andre beskyttede arbeidet, herunder når det er gjort tilgjengelig for allmennheten på internett, og i den grad rettighetshaverne ikke har forbeholdt seg retten til å lage eksemplarframstillinger og uttrekk for tekst- og datautvinning på hensiktsmessig måte.»*

Det beskrives også enkelte vilkår for slik eksemplarframstilling i samme punkt, men det heter samtidig at: *«Dette unntaket eller denne begrensningen bør ikke berøre det obligatoriske unntaket for tekst- og datautvinning med sikte på vitenskapelig forskning fastsatt i dette direktiv, og de eksisterende unntakene for midlertidige eksemplarframstillingshandlinger fastsatt i artikkel 5 nr. 1 i direktiv 2001/29/EF.»*

På denne bakgrunn kan det ikke herske noen tvil om at direktivets artikkel 3 også hjemler eksemplarframstilling og uttrekk for tekst- og datautvinning fra alt materiale som er åpent tilgjengelig på internett. Norsk Bibliotekforening støtter denne tolkninga og mener bestemmelsen må tydeliggjøres i Åndsverkloven.

3. Hvilke type tiltak bør kunne anses som «tiltak for å sikre sikkerheten og integriteten» etter artikkel 3 nr. 3?

Fra artikkel 3 3: *«Rettighetshaverne skal kunne anvende tiltak for å sikre sikkerheten og integriteten til nettverkene og databasene der verkene og de andre beskyttede arbeidene ligger. Slike tiltak skal ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å oppnå dette målet.»*

Svar:

Norge har en nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata fra 2017. Strategien slår fast tre grunnprinsipper for offentlig finansierte forskningsdata i Norge:

- Forskningsdata skal være så åpne som mulig, og så lukkede som nødvendig.
- Forskningsdata bør håndteres og tilrettelegges slik at verdiene i dataene kan utnyttes best mulig.
- Beslutninger om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfellesskapene.

I forskningssammenheng er tekst- og datasamlinger som benyttes som grunnlag for tekst- og datautvinning å betrakte som kildedata. Forskningsdisiplinene har ulike faglige standarder for hvordan og hvor lenge slike kildedata skal oppbevares. Reproduserbarhet av forskningsresultat er et krav som fordrer at også andre forskere må gis tilgang til de samme kildedata for å kunne verifisere forskningsresultatene. De må derfor kunne oppbevares og gjøres tilgjengelig også etter at forskningsresultatet er publisert.

Det er et krav til forskningsinstitusjonene i dag at det utarbeides datahåndteringsplaner. Disse beskriver hvordan ulike typer forskningsdata oppbevares og beskyttes. De nødvendige hensyn til lagring og tilgang til kildedata ifm tekst- og datautvinning basert på dette direktivet skiller seg ikke fra tilsvarende krav for andre kildedata, og de kan enkelt innarbeides i de påkrevde datahåndteringsplanene. Forskningsrådets policy har retningslinjer som gjelder alle data i prosjekter som er finansiert av Forskningsrådet. Datahåndteringsplaner skal være offentlige og bør dermed bli publisert åpent, noe som sikrer at rettighetshavere til beskytta materiale gis innsyn i hvordan nedlastede kopier til bruk for tekst- og datautvinning oppbevares.

Det bør derfor ikke være nødvendig å ha et eget regime for å følge opp dette punktet. Hensynet til sikkerhet for kildedata ivaretas gjennom de krav som stilles av Forskningsrådet til tilfredsstillende datahåndteringsplaner.

4. Innebærer artikkel 4 en rett til å digitalisere materiale for å utføre tekst- og datautvinning?

Svar:

Artikkel 3 gir adgang til eksemplarfremstilling for med henblikk på vitenskapelig forskning å utføre tekst- og datautvinning fra verker. Det er ikke spesifisert eller gjort begrensninger i hvilke typer eksemplarfremstilling som skal omfattes. Så lenge hensikten er å foreta tekst- og datautvinning er det opp til forskeren å velge reproduksjonsmåte. Tekst- og datautvinning er digitale verktøy som forutsetter digitalt materiale. Digitalisering av analoge kilder er følgelig en nødvendig reproduksjonsmåte for å foreta tekst- og datautvinning fra analoge kilder, og må dermed klart anses som en rett under artikkel 3.

Artikkel 4 omfatter TDM for allmennheten, og her kreves ikke at formålet er forskning. Men retten til TDM gjelder ikke dersom rettighetshaver på en tydelig måte har gitt beskjed om at slik bruk ikke tillates. Med andre ord kan rettighetshaver motsette seg TDM av sine verk for allmennheten. Dersom rettighetshaver ikke motsetter seg TDM gjelder den samme retten til å velge hensiktsmessig reproduksjonsmåte som under artikkel 3, herunder digitalisering fra analogt materiale. Det kan derfor ikke være tvil om at retten til å digitalisere materiale for å utføre tekst- og datautvinning også gjelder under artikkel 4, for det materialet som rettighetshaver ikke tydelig har gitt beskjed om at dette ikke tillates.

5. Hvordan kan det etableres en felles standard for tekst- og datautvinning?

Svar:

Forskningsmiljøene arbeider kontinuerlig med å utvikle gode standarder for forskningen. Utvikling av standarder for tekst- og datautvinning kan derfor overlates til forskningsmiljøene.

Bruk av verk ifm opplæring.

6. Bør enkelte typer verk eller former for bruk ikke omfattes av unntaket? Hvis ja, hva bør unntas og hva er begrunnelsen for dette?

Svar:

Direktivet åpner for at enkelte verk kan holdes utenfor unntaket, men det er ikke nødvendig å gjøre det. Direktivets artikkel 5 gjelder illustrasjon for opplæringsformål. Det er i samfunnets interesse at undervisning kan gis med de enkleste og beste løsninger for å illustrere lærestoff, uten byråkratiske og fordyrende løsninger. Det oppnås best med en klar regel som gir unntak for alle typer illustrasjonsmateriale for dette formålet.

For best å oppnå formålet med artikkel 5 må alle typer verk kunne brukes til opplæringsformål, uten unntak.

7. Hvilke vurderinger bør gjøres for å avgjøre om bruken er til «illustrasjonsformål» i undervisningen?

Svar:

Fra fortalen til direktivet punkt nr 21:

“Unntaket eller begrensningen fastsatt i dette direktiv for bruk som bare tjener som illustrasjon i undervisning, bør anses å omfatte digital bruk av verker eller andre beskyttede arbeider for å støtte, berike eller utfylle undervisningen, herunder læringsaktiviteter...». Og videre: «I de fleste tilfeller vil begrepet illustrasjon derfor innebære at bare deler eller uttrekk av verker brukes, og at dette ikke erstatter kjøp av materialer som hovedsakelig er beregnet for utdanningsmarkedet.»

Sjøl om punkt nr 21 også gir anledning til «å angi hvilken del av et verk eller annet beskyttet arbeid som kan brukes utelukkende til illustrasjonsformål i undervisning.», så bør ikke det angis spesifikt da det innebærer begrensninger som motvirker dette unntakets hensikt, som er å støtte, berike eller utfylle undervisningen. Det er at verk brukes som illustrasjon i en bredere undervisnings- og læringssammenheng som må være hovedfokuset.

9. Hvordan bør klasseromsregelen i § 43 tredje ledd se ut?

Svar:

Klasseromsregelen representerer en gjennom lang tid hevdvunnen tolkning som omsider ble kodifisert ved vedtak om Åndsverkloven i 2018. Den gir læreren en frihet til å presentere stoff for klassen gjennom bruk av mange ulike kilder, noe som klart beriker undervisninga. At dette kan gjøres uten tanke på eventuelle kostnader og avtaleformaliteter gir læreren en langt større frihet til å variere undervisningen enn om bruken var underlagt avtaleregulering.

En svakhet ved klasseromsregelen er at ordlyden peker på «*ordinær klasseromsundervisning*». Organisering av undervisning i grunn- og videregående skole endrer seg over tid med ulike gruppestørrelser og arenaer for undervisninga. Og undervisning foregår også gjennom involvering av medarbeidere i kulturarvinstitusjoner som museum og bibliotek, denne variasjonen og samarbeidsaktiviteten bør være tydeligere dekket. Målgruppa er uansett ment å være elever i grunn- og videregående skole, og lovteksten bør moderniseres her gjennom å innføre et begrep som er mer nøytralt mht tid og rom. F.eks: «*Framføring og overføring med undervisningsformål for elever i grunn- og videregående skole anses å skje innen det private området.*»

Norsk Bibliotekforening betrakter klasseromsregelen for viktig og nødvendig å beholde, men mener at den bør moderniseres slik at den blir mer uavhengig av klassisk undervisnings- og klasseromstenking.

Bevaring av kulturarv.

12. Er det behov for endringer eller justeringer i åndsverklovens bestemmelser om eksemplarframstilling til blant annet konserverings- og sikringsformål?

Svar:

Det heter i dag i forskriftene:

«For konserverings- og sikringsformål kan institusjon som nevnt i § 1-1 fremstille eksemplar av åndsverk som den har eksemplar av i sine samlinger.

- a. i samme format som originaleksemplaret,
- b. i andre format enn originaleksemplaret, der det ikke kan skaffes et eksemplar som oppfyller konserverings- og sikringsformålet fra utsalgssted eller fra utgiver, importør eller produsent.

Kravet om det ikke kan skaffes et eks i handel bør fjernes. Dette er en ressurskrevende bestemmelse, og innafor det snevre bruksområdet konserverings- og sikringsformål også helt unødvendig da volumet på eksemplarframstillinga vil være svært begrenset.

Norsk Bibliotekforening støttet opp om en slik tilnærming til bestemmelsen i høringsvar til den nåværende bestemmelse ble vedtatt i 2007, jf. PRE-2007-11-23-1281 Endringer i forskrift til åndsverkloven (lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk mv.) Norsk bibliotekforening mener argumentene fra den gang har styrket seg med den digitale utviklingen og aldrende ABM-samlinger, og at bestemmelsen bør oppdateres i tråd med uttalelsen over.

13. Er definisjonen av «kulturarvinstitusjoner» i artikkel 6 sammenfallende med de institusjonene som omfattes av forskrift til åndsverkloven § 1-1?

Svar:

I dag sier forskriftens § 1.1 at reglene gjelder for:

«Arkiv under arkivverket, kommunale og fylkeskommunale arkiv, bibliotek under universiteter og høgskoler og andre vitenskapelige og faglige bibliotek som drives av det offentlige, fylkesbibliotekene og folkebibliotekene samt offentlige museer og museer som mottar offentlige tilskudd.»

Direktivets fortale punkt 13 har denne ordlyden:

«Kulturarvinstitusjoner bør forstås som å omfatte offentlig tilgjengelige biblioteker og museer, uavhengig av typen av verker eller andre beskyttede arbeider som de har i sine faste samlinger, samt arkiver, filmarkiver eller lydarkiver. De bør også forstås som å omfatte blant annet nasjonalbiblioteker og riksarkiver, og, når det gjelder deres arkiver og offentlig tilgjengelige biblioteker, utdanningsinstitusjoner, forskningsorganisasjoner og offentlige kringkastingsforetak.»

Vi bedømmer forskjellen til i hovedsak å være knyttet til bruken av begrepet *offentlig tilgjengelig*. Det kan tenkes at det finnes private museer, bibliotek og utdanningsinstitusjoner mv som er offentlig tilgjengelige, disse vil ikke tilfredsstille kravene i dagens forskrifter. Men med direktivets ordlyd vil de omfattes. Disse institusjonene vil ha de samme behovene for konservering og sikring. Med offentlig tilgjengelige tjenester bidrar de til å dekke allmennhetens behov, da bør de også kunne nyte godt av denne anledningen til eksemplarframstilling.

Vi foreslår derfor en endring i forskriften for å inkludere offentlig tilgjengelige institusjoner, slik: «Arkiv under arkivverket, kommunale og fylkeskommunale arkiv, bibliotek under universiteter og høyskoler og andre vitenskapelige og faglige bibliotek som drives av det offentlige **eller er offentlig tilgjengelige**, fylkesbibliotekene og folkebibliotekene samt offentlige eller **offentlig tilgjengelige museer og museer som mottar offentlige tilskudd.**»

14. Bør bestemmelsen som gjennomfører artikkel 6 også gjelde for rettigheter knyttet til fotografiske bilder etter åndsverkloven § 23?

Svar:

Bevaringsbehovet er stort også for fotografiske bilder. Digitalisering er en viktig teknikk i denne prosessen. Retten til å ta kopi for bevaring må også gjelde fotografiske bilder.

Felles bestemmelser.

15. Skal dette forstås som at avveiningene opp mot tretrinnssteden allerede er gjort av EU-lovgiver, eller legger direktivet opp til at ytterligere avveininger skal skje på nasjonalt nivå?

Svar:

Ot prp 46 2004-2005 som implementerte Infosoc-direktivet i norsk rett omtaler tretrinnssteden i mange sammenhenger. Det sies der fra departementet at «tretrinnssteden inngår i dag som en internasjonalt anerkjent ramme for nasjonal handlefrihet når det gjelder adgangen til å gjøre unntak fra eneretten. Tretrinnssteden er som navnet tilsier et prinsipp alle nasjonale unntak skal kunne testes mot.» Og det konkluderes med at «direktivet artikkel 5.5 forutsetter at unntak og avgrensninger som fastsettes i nasjonal lov, ikke er i strid med tretrinnssteden.»

Dette forstår vi som at tretrinnssteden er lagt til grunn for formuleringene i norsk lov etter at lovgiver har vurdert formuleringene for unntakene og begrensningene.

Dette opplever vi også som gjeldende for dette direktivet, avveiningene er allerede gjort av EU-lovgiver. Unntakene som følger av digitalmarkedsdirektivet er klart formulert, og det må ikke være opp til forskere og andre lovlige anvendere av unntaksbestemmelsene å gjøre nye konkrete vurderinger basert på tretrinnssteden av virkningene av den planlagte anvendelsen.

Verk ikke lenger i handelen.

16. Hvordan vil gjennomføring av direktivets artikkel 8 påvirke eksisterende avtalelisensregler?

Svar:

Vi opplever at vi nasjonalt har gode ordninger med kollektive forvaltningsorganisasjoner slik at bruk av verk kan klareres på en smidig måte uavhengig av om de er i handelen eller ikke, eller om rettighetene befinner seg utenlands. Gjeldende ordninger bør beholdes der det er overlapp med direktivets bestemmelser.

Artikkel 8 krever i punkt 4 at rettighetshavere til enhver tid enkelt og effektivt kan utelukke sine verker fra lisensieringsordningen som skal fastsettes som beskrevet i punkt 1. Kunnskap om hvilke verk som på dette grunnlag er utelukket må være lett tilgjengelig via en nettbasert løsning.

17. Hvordan bør forholdet mellom åndsverkloven § 50 om avtalelisens for bruk av verk i arkiv, bibliotek og museer, og direktivforpliktelsene i art 8 vurderes?

Svar:

Avtalelisensordningen som er nedfelt i § 50 er et godt verktøy for kulturarvsinstitusjoner. Direktivets artikkel 8 punkt 2 og 3 innebærer en endring slik at også verker som ikke lenger er i handelen kan brukes av kulturarvinstitusjoner, sjøl om det ikke eksisterer noen organisasjon for kollektiv rettighetsforvaltning som er representativ for den aktuelle typen verk. Dette er en forbedring, og gir også muligheten til å bruke slike verk uten godtgjørelse. For øvrig opplever vi ikke endringene som vesentlige i forhold til § 50.

18. Er det hensiktsmessig å fastsette særlige krav for å avgjøre om verk eller andre beskyttede arbeider kan lisensieres som verk som ikke lenger er i handel?

Svar:

Det er avgjørende at det ikke etableres kompliserte prosedyrer som grunnlag for å gjøre slike vurderinger. Direktivets punkt 5 er rund i formuleringene, og fordrer ikke annet enn «rimelig innsats» og bruk av «vanlige handelskanaler», noe som er akseptable krav.

19. Hvilke krav kan være hensiktsmessige? Hvilke fordeler og ulemper kan det å oppstille slike krav medføre?

20. Hva bør en «rimelig innsats» innebære, for å avgjøre om et verk ikke lenger er i handelen? Og hva bør konsekvensene være dersom det ikke gjøres en tilstrekkelig innsats?

Svar:

Bibliotek og kulturarvinstitusjoner med betydelige innkjøp har etter krav fra myndighetene gått over til å gjøre avtaler med bokleverandører basert på anbuds konkurranse, disse leverandørene er man forpliktet til å bruke. Dersom de leverandørene biblioteket har valgt ikke kan skaffe verket, må det kunne regnes som at det ikke lenger er i handelen. Krav til undersøkelse i lovverket må gjenspeile denne virkeligheten. Mer omfattende krav skaper betydelig merarbeid og passer ikke sammen med kravene til effektiv arbeidsflyt og rasjonelle løsninger.

Leverandørene av verk til kulturarvinstitusjoner utvikler seg over tid og er ytterst profesjonelle, de lever av å levere. Viser det seg at de ikke er dyktige nok så vil de tape konkurransen om neste tilbud. Det er derfor ikke nødvendig mer spesifikke konsekvenser på dette punktet.

Opplysningstiltak.

22. Er det behov for å lovfeste informasjonstiltak ut over det artikkel 10 krever?

23. Skal den enkelte kulturarvinstitusjonen eller kollektive forvaltningsorganisasjonen selv melde inn informasjonen til den felleseuropeiske nettportalen, eller bør en sentral nasjonal virksomhet ha ansvaret for dette?

Svar:

Hitteverksdirektivet som er implementert i Åndsverkloven § 51-54 omtaler også opplysningstiltak og peker på Nasjonalbiblioteket som ansvarlig for å formidle informasjon til den felleseuropeiske nettportalen. Dette er en god ordning som forenkler arbeidet til de enkelte kulturarvinstitusjonene. Denne løsningen må opprettholdes.

Avtalelisens.

25. Åndsverkloven § 63 tredje ledd stiller krav til organisasjoner som kan inngå avtale med avtalelisensvirkning. Hvilke endringer bør gjøres i denne bestemmelsen som følge av artikkel 12? Hvilke praktiske konsekvenser antas det at gjennomføring av direktivforpliktelsen vil få?

26. Hvordan bør forpliktelsen om å informere rettighetshaverne gjennomføres? Bør det innføres en notifikasjonsordning, eventuelt kombinert med en stillstandsperiode?

Svar:

Artikkel 12 innrømmer rettighetshavere retten til å utelukke sine verker fra lisensieringsordningen. Denne retten er ikke innarbeidet i norsk lovverk, og medfører dermed endringsbehov som må følges opp med enkel informasjonsformidling av hvilke verk som er utelukket. Dette må skje via en nettside som en nasjonal instans gis ansvar for å etablere og oppdatere.

Billedkunst.

30. Begrepet «billedkunst» er ikke definert i direktivet. Er det behov for en presisering av begrepet og bør begrepet omfatte mer enn det som følger av eksemplifiseringen i åndsverkloven § 2 andre ledd bokstav g («malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst»)?

Svar:

Begrepet 'kunst' eller 'billedkunst' er vanskelig å definere, og forsøk har vært gjort innen kunstteori og filosofisk estetikk i løpet av historien. Vi mener uansett at det ikke er tilstrekkelig å ha med det som dekkes av bokstav g. Her bør en i tillegg også ha med skulptur, installasjon etc, dvs tredimensjonale verk (h), samt fotografiske verk (f). Dessuten også kunsthåndverk (j), siden skillet mellom kunsthåndverk og annen kunst er mer eller mindre visket ut i dag.

Jf ÅVL §2, bokstav f, h og j:

f) fotografiske verk

h) skulptur av alle slag

j) billedvev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, både forbildet og selve verket

31. Er det behov for å gjøre endringer i åndsverkloven § 23 om eneretten til fotografiske bilder ved gjennomføringen av direktivet artikkel 14?

Svar:

Skillet mellom fotografiske verk (ÅVL §2 bokstav f) og fotografiske bilder (§23) er vanskelig, og kanskje til dels kunstig, tatt i betraktning det vi har sett av fotokunst i de senere år. Det er likevel riktig å holde på kortere vernetid for fotografiske bilder. Men som følge av artikkel 14 bør også fotografiske bilder når vernetiden for disse er utløpt kunne benyttes på tilsvarende måte som for bildekunstverk.

Innspillet er utarbeidet av Norsk Bibliotekforenings Opphavsrettsutvalg.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Vidar Lund
leder /s/